

Yttrande från Regionkommittén – Strategier för romernas integration

(2014/C 114/12)

I. POLITISKA REKOMMENDATIONER

REGIONKOMMITTÉNS STÅNDPUNKT

Allmänna kommentarer: främja integration och ta itu med diskriminering

1. Regionkommittén (ReK) välkomnar kommissionens meddelande eftersom det innehåller konkreta bevis på att EU åtar sig att främja romska folkgruppers ⁽¹⁾ integration och bekämpa den diskriminering som de ofta utsätts för, och detta ska ske genom nationella integrationsstrategier.
2. Kommittén erinrar om att romerna med en befolkning som uppskattas till 10–12 miljoner invånare i Europa (varav 6 miljoner är bosatta inom EU) är den största etniska minoriteten i Europa. De flesta romer är EU-medborgare.
3. Den romska befolkningens storlek och romernas sociala och ekonomiska situation är olika i varje region och medlemsstat. Därför bör nationella strategier för romernas integration anpassas efter de specifika förhållandena och behoven på plats, bl.a. genom att man antar eller fortsätter att bedriva politik som behandlar marginaliserade och missgynnade befolkningsgrupper som romer i ett större sammanhang.
4. Kommittén anser att EU-institutionerna och medlemsstaterna har ett gemensamt ansvar för att förbättra romernas sociala delaktighet och integration. ReK erinrar om att det enligt fördraget är ett åtagande och ett rättsligt krav att bekämpa den diskriminering, de fördomar och den sociala utestängning som romerna utsätts för ⁽²⁾, genom att bekämpa diskriminering på grund av ras eller etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder, kön eller sexuell läggning. Regionkommittén fördömer därför alla former av diskriminering av romska folkgrupper.
5. Nationell politik är rättmätigt inriktad på att främja och skydda respekten för laglighetsprincipen när det gäller den romska befolkningen och får inte i något fall ifrågasätta eller rentav neka romernas rätt till EU-medborgarskap eftersom de är medborgare i en medlemsstat (inte statslösa). Vi beklagar att det förekommit godtyckliga utvisningsförfaranden som syftar till att på förhand neka mottagande och avslå alla integrationsförsök. Vi uppmanar EU att förtydliga denna situation.
6. Kommittén fördömer stereotyper och begränsad tillgång till offentliga tjänster på grund av det som uppfattas som kulturella skillnader. Vi upprepar vårt stöd för kommissionens insatser i syfte att hantera de problem som romska folkgrupper utsätts för på grund av fattigdom, hinder på arbetsmarknaden och tillgång till bostäder samt hälso- och sjukvård, genom en inriktning på vilka förutsättningar som finns för ett framgångsrikt genomförande av integrationsstrategierna. Eftersom dessa problem ännu inte har lösts på ett tillfredsställande sätt rekommenderar ReK att dessa insatser stärks, bl.a. genom att större ansvar läggs på de regionala och lokala myndigheterna.
7. ReK betonar att integration är en tvåvägsprocess. Därför bör organisationer som företräder romerna informera de romska befolkningsgrupperna om fördelarna med en god integration i värdlandet samt om de skyldigheter det innebär att vara bosatt i ett land.
8. Kommittén stöder kommissionens prioritering av ett flertal strukturella villkor som är viktiga för ett framgångsrikt genomförande av integrationsstrategierna, framför allt ett närmare samarbete med lokala och regionala myndigheter och en proportionerlig fördelning av de ekonomiska resurserna.

Genomförandet av EU-strategin

9. Regionkommittén uppmanar Europeiska kommissionen att fastställa tydliga och mätbara mål och indikatorer för de medlemsstater som har en romsk befolkning, och att övervaka framstegen inom alla fyra pelarna, inklusive samarbetet med de lokala och regionala myndigheterna.

⁽¹⁾ I enlighet med meddelandet använder vi här termen "romer" för ett antal olika folkgrupper (t.ex. romer, sinti, kale, zigenare, romanichal, boyash, ashkali, balkanegyptier, jenische, dom, lom) och vi inkluderar även resande.

⁽²⁾ Rådets direktiv 2000/43/EG av den 29 juni 2000 om genomförandet av principen om likabehandling av personer oavsett deras ras eller etniska ursprung.

10. Det är viktigt att medlemsstaterna antar en heltäckande, sektorsövergripande och samordnad integrationsstrategi. De viktigaste politikområdena i EU:s ramstrategi är också frågor som hänger samman med varandra. EU och medlemsstaterna kan inte lösa varje problem genom "uppifrån-och-ned"-strategier som syftar till att lyfta de romska befolkningsgrupperna uppifrån och bör bygga på samarbete med alla aktörer på alla nivåer.

11. Kommittén uppmanar kommissionen att skapa stabilare övervakningsmekanismer för att på ett mer effektivt sätt bedöma framstegen när det gäller att uppfylla de mål som satts upp för de medlemsstater som har en romsk befolkning och rekommendera praktiska åtgärder som ska vidtas av dessa medlemsstater.

12. ReK beklagar att man i kommissionsdokumentet knappt tar upp insatser för romernas integration i de nyaste medlemsstaterna samt i EU:s kandidatländer och potentiella kandidatländer. Vissa av dessa länder har en betydande romsk befolkning som är i stort behov av stöd och vars situation har orsakats eller förvärrats av marginalisering och diskriminering.

13. Kommittén uppmanar EU:s kandidatländer och potentiella kandidatländer att fortsätta att anta lagstiftning mot diskriminering och att utveckla och se över sina egna integrationsstrategier för romerna, med deltagande av de lokala och regionala styresorganen, samt att inkludera mätbara mål och bestämmelser om att det ska vara obligatoriskt att regelbundet offentliggöra vilka framsteg som görs.

14. Kommittén välkomnar tanken på att inrätta ett nätverk av nationella kontaktpunkter för romer i syfte att underlätta multilaterala utbyten av bästa metoder, att lära av varandra och samarbeta. Vi anser att företrädare både för lokala och regionala myndigheter och för det civila samhällets organisationer i nätverken ska delta. En sådan plattform bör även inkludera företrädare från EU:s kandidatländer och potentiella kandidatländer.

15. Regionkommittén ger sitt erkännande till arbetet inom Europarådets kongress för lokala och regionala organ, i synnerhet resolutionen "Romernas situation i Europa: en utmaning för de lokala och regionala myndigheterna" ⁽³⁾. Vi uppmanar EU-institutionerna att arbeta närmare tillsammans med Europarådet för att förbättra romernas ställning, inklusive att stödja den nyligen inrättade europeiska alliansen av kommuner och regioner för romernas integration, och den mycket framgångsrika "Dosta!"-kampanjen.

16. ReK uppmanar medlemsstaterna att se till att romerna har skydd enligt internationell rätt, i synnerhet ramkonventionen för skydd av nationella minoriteter ⁽⁴⁾;

17. Kommittén framhåller att politik, strategier och finansiering som gäller romer uttryckligen bör inkludera migrerande romer från andra medlemsstater och från tredje land, inte bara de etablerade romska befolkningsgrupperna.

18. Vi föreslår att kommissionen uppmanar medlemsstaterna samt lokala och regionala myndigheter att inrätta mentorssystem för att erbjuda länkar mellan romer och offentliga myndigheter och utvidga möjligheterna till arbete för romer.

19. Regionkommittén understryker att det civila samhället inte bara bör ha en rådgivande roll, utan vara aktivt i både genomförandet och övervakningen av de nationella strategierna.

20. Kommittén uppmanar att det är viktigt att involvera företrädare för alla styresnivåer inom de romska befolkningsgrupperna i utformningen av den politik och de strategier som rör romernas integration.

21. Kommittén är medveten om att romska kvinnor utsätts för diskriminering på flera grunder, och ålägger lokala och regionala myndigheter att samarbeta med nationella styresorgan och det civila samhället för att ta itu med denna fråga, t.ex. genom att ta fram strategier som involverar romska kvinnor aktivt och ger dem ansvar inom ramen för program för förebyggande åtgärder och integration.

Finansiering

22. Regionkommittén välkomnar med glädje kommissionens rekommendation att romernas integration uttryckligen ska inkluderas i partnerskapsavtalen för programperioden 2014–2020.

⁽³⁾ Kongressens resolution 333, oktober 2011 (<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1855297>)

⁽⁴⁾ Europarådet, 1995 (www.coe.int/t/dghl/monitoring/minorities/)

23. Vi efterlyser ett mer "dynamiskt tillvägagångssätt" när det gäller att fördela stöd för att på ett bättre sätt hantera de olika behoven i olika delar av Europa, genom att skapa ett effektivt stöd för de områden som har en större romsk befolkning än genomsnittet och/eller betydande inflyttning av romsk befolkning. Likaså efterlyser vi ett tydligt, varaktigt och dynamiskt stöd till de lokala och regionala myndigheter som redan har genomfört eller avser att genomföra särskilda planer för utveckling och främjande av den romska samhällsgruppen.

24. Kommittén upprepar att man måste erbjuda lämplig finansiering till lokala och regionala myndigheter, som genom sin politik på området för skydd av barn, barnomsorg och främjande av rätten till utbildning, spelar en strategisk roll när det gäller att se till att romska barn integreras i förskole- och skolsystem.

25. Vi anser att de organisationer i det civila samhället som företräder, eller verkar för, romer måste ha bättre tillgång till offentlig finansiering (inklusive EU-fonder) för att utveckla och genomföra integrationspolitiken.

26. Kommittén föreslår att man samordnar de tillgängliga resurserna för romernas integration från olika finansieringskällor på ett mer effektivt sätt. Ett sådant tematiskt synsätt skulle vara till enormt stor hjälp för de kommuner och regioner som har en stor romsk befolkning när det gäller att på ett effektivt sätt hantera nya utmaningar och på ett tidigt stadium kunna förhindra utestängning av romer, samt att främja band till lokalsamhällena.

27. Kommittén betonar att det kan vara kontraproduktivt att tillämpa samma strategier överallt. Strategier för de romska befolkningsgrupperna som utgår från enskilda individer och lägger sig vinn om att uppmuntra, stimulera och belöna enskilda initiativ, särskilt avseende sysselsättning och egenföretagande, kommer att ge bättre resultat. Som exempel kan nämnas systematisk profilering och utbildning av enskilda människor och familjer, stöd till nystartade företag och till utbildning, där man ägnar begåvade romska elever särskild uppmärksamhet.

Barn och utbildning: en nyckelfaktor i integrationen

28. Regionkommittén konstaterar att den romska befolkningen är ung: 35,7% är under 15 år, jämfört med 15,7 % av EU-befolkningen totalt. Genomsnittsåldern är 24 bland romerna, jämfört med 40 i EU. Största delen av romerna i arbetsför ålder saknar den utbildning som behövs för att finna trygga jobb. Det är därför viktigt att investera i utbildning av romska barn för att göra det möjligt för dem att komma in på arbetsmarknaden och integreras i samhället.

29. För att integrationsprogrammen ska bli framgångsrika anser ReK att det är lika viktigt att lägga vikt vid utbildning av majoritetsbefolkningen som utbildning av minoriteten.

30. Vi upprepar att det krävs ett mer holistiskt synsätt på integration och föreslår att man ska se till att föräldrarna har grundläggande färdigheter i läsning, skrivning och räkning, vilket är en huvudfaktor för att romska barn, liksom andra barn, ska tillägna sig dessa färdigheter i utbildningen.

31. Kommittén uppmanar till ett slut på segregation och på att romska barn placeras i skolor för barn med inlärningssvårigheter, samt till att få slut på segregation i vanliga skolor.

32. Kommittén anser att positiv särbehandling endast bör tillämpas ytterst försiktigt och i begränsad utsträckning för att undvika att principen om lika rättigheter och möjligheter undergrävs.

33. Vi anser att åtgärder bör vidtas för att främja utbildning av lärare och elever när det gäller att visa större tolerans mot romer.

34. Segregering i skolorna bör undvikas och en integrerad skolutbildning bör vara normen för att undvika utestängning och segregering från majoriteten. Romerna själva bör också spela en aktiv roll när det gäller att övervinna fientligheten mot dem genom att föräldrarna involveras i utbildning och förskoleutbildning.

35. För att förebygga marginalisering och utestängning av romska barn anser kommittén att åtgärder måste vidtas redan tidigt genom att man säkerställer utbildning och omsorg för förskolebarn.

36. Kommittén anser att man genom att anställa fler romska lärare och lärarassistenter aktivt skulle kunna minska de etiska spänningarna i skolorna.
37. Vi delar farhågorna att romska barn löper större risk att hamna i allvarlig och extrem fattigdom än andra minoritetsgrupper i Europa.
38. Kommittén önskar att medlemsstaterna ska anta effektiva strategier för att motverka barnarbete, påtvingat tiggeri, arrangerade äktenskap och äktenskap med minderåriga, och för att effektivare motverka människohandel.
39. ReK erinrar om sina tidigare yttranden om romer⁽⁵⁾ där kommittén har understrukit behovet av att lokala och regionala myndigheter samt de romska befolkningsgrupperna till fullo involveras i arbetet med nationell integrering och politik om socialt utanförskap.

De lokala och regionala myndigheternas roll och engagemang

40. Regionkommittén upprepar att de lokala och regionala myndigheterna är den styresnivå som har mest ansvar för de romska befolkningsgruppernas integration.
41. Vi understryker att endast väletablerade fungerande partnerskap mellan alla aktörer, inklusive det civila samhällets organisationer och lokala och regionala myndigheter, kan resultera i utformning av effektiva strategier för romernas integration. Vi anser att det nuvarande tillvägagångssättet uppifrån och ned inte har lyckats producera ett tillfredsställande resultat.
42. Kommittén anser att romernas migration förändrar de romska befolkningsgruppernas särdrag och deras erfarenheter av social utestängning på lokala områden och kräver olika former av ingripanden för att uppnå integration, varför det inte är troligt att en centraliserad strategi baserad på att alla är stöpta i samma form kommer att bli framgångsrik. Vi anser därför att ett mer decentraliserat tillvägagångssätt skulle vara ett effektivare sätt att ta itu med frågan.
43. Regionkommittén rekommenderar att strategierna för romers integration ska stämma överens med EU-strategierna för bekämpning av fattigdom och social och ekonomisk utestängning, och att man på regional och lokal nivå utformar och genomför särskilda program och initiativ baserade på konkreta och mätbara mål.
44. Kommittén är oroad över att endast 20 medlemsstater har involverat lokala och regionala myndigheter i en strukturerad dialog för genomförandet av de nationella strategierna för romer. Det är bara 12 medlemsstater som har främjat utbyte av erfarenheter och samarbete mellan lokala myndigheter, och bara 15 medlemsstater har fördelat resurser för romernas integration till lokala och regionala myndigheter. Vi uppmanar därför medlemsstaternas regeringar att på ett mer aktivt sätt involvera lokala och regionala myndigheter när det gäller att utforma nationella strategier för romernas integration.
45. Kommittén betonar behovet av att intensifiera kampen mot diskriminering och rasism riktad mot romer, både genom att öka medvetenheten i det civila samhället i medlemsstaterna om de sociala och ekonomiska fördelarna med romernas integration och genom att öka medvetenheten hos romerna om deras rättigheter och skyldigheter
46. Kommittén anser att sanktioner som exempelvis förlust av ekonomiska förmåner måste utgöra en del av alla system eller initiativ som omfattar offentliga subventioner. Sanktionerna bör endast tillämpas när personer frångår ett överenskommet uppträdande eller bryter mot lagen. Insatser för att minska ett långsiktigt beroende av staten genom att förbättra sysselsättningssituationen för romer bör uppmuntras, liksom satsningar på att inkomster från betalt arbete ska överstiga arbetslöshetsersättningen.
47. Kommittén uppmanar också kommissionen att offentliggöra mer specifika uppgifter om lokala och regionala myndigheters involvering i genomförandet av de nationella strategierna för romer.
48. Vi anser att det bör inrättas en kontaktpunkt för lokala och regionala myndigheter i varje medlemsstat i syfte att stärka dialogen och säkerställa involvering.
49. Vi uppmanar statliga organ att stödja och främja program för vuxenutbildning för att ge de romska befolkningsgrupperna möjlighet att tillägna sig sådana specifika färdigheter som efterfrågas. Den privata sektorn bör involveras i utarbetandet och genomförandet av sådana utbildningsprogram. Säsongsanställningar kan exempelvis vara ett effektivt och lagligt sätt att erbjuda personer från den romska minoriteten arbetstillfällen inom den fria marknaden.

(⁵) "En EU-ram för nationella strategier för integrering av romer fram till 2020" (CdR 247/2011 fin) och "Integreringen av romerna i samhället och i näringslivet" (CdR 178/2010 fin).

50. Vi upprepar att det är viktigt att avsätta de ekonomiska och mänskliga resurser som de lokala myndigheterna behöver för att de på ett effektivt sätt ska kunna bidra till alla faser av genomförandet av strategierna för romernas integration.

Subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna

51. I ett tidigare yttrande ⁽⁶⁾ har ReK utvärderat överensstämmelsen med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna enligt artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen, enligt följande:

- Kommissionens förslag överensstämmer med subsidiaritetsprincipen eftersom den romska befolkningsgruppens transnationella karaktär i Europa och det gemensamma problem med social utestängning som romerna möter på olika håll i Europa innebär att de föreslagna satsningarna kan genomföras bäst på EU-nivå.
- De åtgärder som planeras medför inte några nya rättsliga instrument eftersom de ska genomföras genom den öppna samordningsmetoden, och många av dem bygger på redan befintliga rättsliga ramar, vilket är i enlighet med proportionalitetsprincipen.

II. ÄNDRINGSREKOMMENDATIONER TILL FÖRSLAGET TILL REKOMMENDATION (COM(2013) 460 final)

Ändringsrekommendation 1

Punkt 4.2

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsrekommendation
De bör engagera regioner, lokala myndigheter och det lokala civila samhället i översynen, förvaltningen, genomförandet och övervakningen av sina nationella strategier. Berörda intressenter bör medverka när det gäller partnerskapsavtal och operativa program som delfinansieras av de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Centrala och lokala myndigheter bör ständigt samarbeta vid genomförandet av strategierna. Medlemsstaterna bör i det sammanhanget anslå tillräckliga medel till lokala offentliga myndigheter för att underlätta genomförandet av målinriktad politik på lokal nivå.	De bör engagera regioner, lokala myndigheter och det lokala civila samhället i översynen, förvaltningen, genomförandet och övervakningen av sina nationella strategier. Berörda intressenter bör medverka när det gäller <u>utformningen och genomförandet</u> av partnerskapsavtal och operativa program som delfinansieras av de europeiska struktur- och investeringsfonderna. Centrala <u>Nationella, regionala</u> och lokala myndigheter bör ständigt samarbeta vid genomförandet av strategierna. Medlemsstaterna bör i det sammanhanget anslå tillräckliga medel till <u>regionala och/eller</u> lokala offentliga myndigheter för att underlätta genomförandet av målinriktad politik på <u>regional och/eller</u> lokal nivå.

Motivering

Ändringsrekommendation 2

Punkt 4.7

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsrekommendation
Medlemsstaterna bör ge kontaktpunkterna för nationella strategier för romernas integration ett lämpligt mandat och ekonomiska och mänskliga resurser så att de effektivt kan samordna det sektorsöverskridande genomförandet och övervakningen av politik för romernas integration på nationell och lokal nivå. De bör se till att kontaktpunkterna för nationella strategier för romernas integration rådfrågas under beslutsprocesserna i samband med utformning, finansiering och genomförande av relevant politik. Kontaktpunkterna för nationella strategier för romernas integration bör underlätta deltagande av och engagemang från det romska civila samhället vid genomförandet av nationella strategier för romernas integration och lokala handlingsplaner.	Medlemsstaterna bör ge kontaktpunkterna för nationella strategier för romernas integration ett lämpligt mandat och ekonomiska och mänskliga resurser så att de effektivt kan samordna det sektorsöverskridande genomförandet och övervakningen av politik för romernas integration på nationell, <u>regional</u> och lokal nivå. De bör se till att kontaktpunkterna för nationella strategier för romernas integration rådfrågas under beslutsprocesserna i samband med utformning, finansiering och genomförande av relevant politik. Kontaktpunkterna för nationella strategier för romernas integration bör underlätta deltagande av och engagemang från det romska civila samhället vid genomförandet av nationella strategier för romernas integration och <u>regionala eller</u> lokala handlingsplaner. <u>De nationella kontaktpunkterna för romernas integration bör vara tydligt identifierbara, även på internet.</u>

Motivering

⁽⁶⁾ CdR 247/2011 fin.

Ändringsrekommendation 3

Punkt 5.4

Kommissionens textförslag	ReK:s ändringsrekommendation
Kommissionen kommer med detta som grund att övervaka situationen nära och inom tre år efter antagandet av denna rekommendation göra en bedömning av om den behöver ändras och uppdateras.	Kommissionen kommer med detta som grund att övervaka situationen nära och inom <u>30 månader</u> tre år efter antagandet av denna rekommendation göra en bedömning av om den behöver ändras och uppdateras.

Motivering

Om kommissionen får ett år på sig, dvs. till juni 2016, för att utvärdera genomförandet av denna rekommendation kan det innebära en risk för att eventuella slutsatser inte kommer att inkluderas i halvtidsöversynen av förordningen om strukturfonderna.

Bryssel den 28 november 2013

*Regionkommitténs
ordförande*

Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
